

**ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ**

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА
ПОЖАРЕВАЦ Д.О.О.**

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ**

БИЛТЕН

Датум: . 12. 2018.

**Дунавска 91,12000 Пожаревац
Централа: (012)553-131 ; Факс:553-133; e-mail:pssstig@mts.rs**

Садржај:

❖ Бактеријска трулеж кртола кромпира – Звездана Јованови.....	1
❖ Бундева - Ана Ђорђевић.....	2
❖ Хранилице у тову свиња - Ненад Вујчић.....	3
❖ Значај заоравања жетвених остатака - Јоргованка Влајковац.....	4
❖ Пшенична нематода – Јовица Јуришић.....	6
❖ Вирус жите патуљавости пшенице и јечма – Драгана Урошевић.....	7
❖ Исхрана овнова-- Дане Хркаловић.....	7

Извештај са СТИПС –а о цени поврћа и воћа

Бактеријска трулеж кртола кромпира

Више врста фитопатогених бактерија проузрокује бактеријску трулеж кртола кромпира. Најчешћи су узрочници бактерије из рода *Pectobacterium*. Заједнички симптоми болести, без обзира на то која је бактерија узрочник, су влажна трулеж кртола или трулеж приземног дела стабла и увенуће биљака.

Најчешћи узрочник влажне трулежи је фитопатогена бактерија *Pectobacterium carotovorum*. Ова бактерија проузрокује трулеж плодова корена и кртола у пољу и у складишту (кромпир, шаргарепа, целер, карфиол, купус). За развој болести у пољу посебно погодује висока влажност земљишта. У таквим повољним климатским условима заражене кртоле могу се распасти већ у земљишту, а из њих излази велики број бактерија које могу заразити околне биљке. Код биљака које имају мањи интензитет заразе у пољу, могу се појавити јачи симптоми заразе на кртолама у складишту, посебно у оним складиштима где није могуће контролисати влажност ваздуха и вршити проветравање кромпира. У складишту се болест може механички пренети са заражених кртола на здраве кртоле додиром, а посебно су осетљиве кртоле које су већ заражене гљивицама пламењаче и тада настају секундарне инфекције.

Pectobacterium astrosepticum проузрокује трулеж приземног дела стабла кромпира познату под називом црна нога. На биљкама кромпира у пољу може се видети увенуће и жућење листова, слабији раст као и увенуће целих биљака. Заражене кртоле су примарни извор заразе, а развоју болести погодују високе температуре и висока влажност.

У Србији се спроводи посебан напор у кромпиру где се тестирају сви узорци семенског кромпира из увоза, а по програму мера у оквиру мониторинга, пољопривредне стручне службе врше визуелни преглед усева кромпира у току вегетације, кртола као и узимање узорака за лабораторијско тесирање у случају сумње. Присуство бактерија у семенском кромпиру један је од основних разлога за ширење, поред влажности земљишта, коришћења сечених кртола и употребе оштећених и заражених кртола приликом вађења. Неадекватни услови складиштења и температура такође утичу на ширење бактерија. Треба водити рачуна приликом увоза меркантилног кромпира. Основни извори заразе овим патогеном су употреба заражене кртоле кромпира и вода за наводњавање.

Препоручују се превентивне мере које подразумевају сетву отпорних сорти и сертификацију садног материјала. Неопходно је поштовање плодореда, избегавање претераног наводњавања, избегавање поља са лошом дренажом, рано вађење кртола или вађење током сувог времена. Потребно је уклонити самоникле биљке кромпира и симптоматичне биљке, обезбедити адекватну вентилацију током складиштења. Када се болест једном развије није могуће сузбијање средствима за заштиту биља.

Звездана Јовановић, дипл.инж.

Бундева

Бундева (*Cucurbita pepo*), је једногодишња зељаста биљка из породице којој припадају: краставац, тиквица, диња, лубеница и др. Пореклом је из Америке, а у Европу је донешена у 16. веку. Код нас има дугу традицију узгајања, различитих сората, а најчешће се гаји као међуусев.

Бундеве су намирница која има малу хранљиву вредност, свега 26-28 калорија/100г. Садрже преко 90% воде у зависности од сорте. Међутим из тих разлога је њено месо лако сварљиво и убраја се у дијеталну групу намирница. Наранџаста боја меса потиче из каротеноидних једињења, каротена – провитамина А. Овај провитамин делује као антиоксиданс, апсорбује велике количине слободних радикала, јача имунитет и обнавља ћелије. Семенке бундеве у односу на меснати део плода, имају значајније већу хранљиву вредност. Садрже протеине, шећере, масне киселине, минерале, витамине, што их чини хранљивим, али и лековитим. Битно је да се семе пресно једе, и да му се не уклања зелена покожица, јер се у њој налази највише лековитих састојака.

У семенкама се налази велика количина уља, око 40% , које је тамнозелене боје. Ово уље је лако сварљиво и користи се за исхрану људи, самостално или као део мешавине уља. У састав уља улазе омега 3 и омега 6 есенцијалне масне киселине, које повећавају енергију организма, утичу позитивно на рад репродуктивних органа, на изглед коже и функционисање централног нервног система.

Бундева је богата витаминима Б групе, витамином Ц, Е и А, има око 2% протеина, 3-5% шећера, пектин, а од минералних материја најзаступљенији су: калијум, фосфор, калцијум, манган и гвожђе.

Лековита својства се огледају пре свега у бундевином саставу и њеној малој енергетској вредности, тако да је препоручљива код проблема са желудцем и цревима. Као добар диуретик користи се код запаљења бубрега и мокраћних путева, код шећерне болести, отока. Њено ублажавајуће и умирујуће дејство препоручује је код исхране болесника који имају запаљење или иритацију танког црева, пролива и цревних паразита. Смањује холестерол и триглицериде у крви.

Хранилице у тову свиња

Пракса је показала да свиње боље једу ако им је уз хранилицу и вода, јер тада просипају много мање хране, што пак доприноси већем прирасту.

Израчунато је да се само по једном стокилашу товљенику уштеди и до 30 посто хране.

Сабирући све то рачуница је показала да се вишеструко исплати улагање у такве хранилице, чак у једном турнусу. Препоручено је коришћење комбиноване хранилице с два бокса хране и водом између њих. Најрационалнија је једна таква хранилица за петнаестак товљеника. Иначе, такве хранилице већ употребљавају напредни узгајивачи свиња.

Истраживања су показала да су код коришћења комбинованих хранилицатовљеници појели 8,5 посто више хране, а тиме и 12 посто повећали прираст. Мање је и растурање хране, док је 36 посто смањена потрошња воде.

На темељу досадашњих истраживања установљено је да се потпуно исплати набавка таквих хранилица и већ само у једном турнусу са 15 товљеника.

Уколико товљачи свиња не опреме товне и објекте за одгој свиња неће моћи да прате рентабилност производње у односу на конкуренцију. Без тога нема ни рентабилне економско исплативе и квалитетне производње, а производња на застарелим технолошким решењима, или чак, што није редак случај, без икаквих технолошких решења не може бити тржишно конкурентна и исплатива.

Ненад Вујчић дипл.инж.

Значај заоравања жетвених остатака

Након жетве (бербе) ратарских култура као споредни производи остају коренови и нацемни делови гајених биљака. Количина жетвених остатака у интензивној биљној производњи је веома значајна и зависи од биљне врсте, сорте, начина гајења и временских услова. Маса биљних остатака изражава се у тонама по хектару и за најзаступљеније гајене ратарске културе на подручју Браничевског округа износи: пшеница 5-7 t/ha, кукуруз 8-12 t/ha, сунцокрет 4-6 t/ha и соја 3,5-5 t/ha, што је на годишњем нивоу око 725.000 t биомасе.

Заоравањем жетвених остатака постиже се вишеструка корист а пре свега заштита земљишта као природног ресурса јер се биљни остаци укључују у процес кружења органске материје, стимулише се биолошка активност земљишта, позитиван утицај на структуру, водно-ваздушне и топлотне особине земљишта., На тешком земљишту органски остаци побољшавају интерну дренажност у слоју у који су унети, смањење појаве биљних болести и штеточина.

Пре заоравања, биљне остатке треба иситнити ради лакшег и равномернијег уношења у земљиште. Дубина заоравања мора бити подешена према количини органске масе која треба да се заоре. Слама и сл. остаци (до 20 cm дубине), за заоравање кукурузовине (25-30 cm).

Предности заоравања жетвених остатака су: 1) уштеда финансијских средстава, 2) минерализацијом органске материје ослобађају се биљна хранива и угљен диоксид, 3) доприноси активирању хранива повећавајући њихову приступачност за биљке, значајан у процесу “земљишног дусања”.

Спаљивање биљних остатака доводи до: потпуног губитка органске материје и азотауништавања корисне микрофлоре и фауне земљишта, угрожавања дивљачи, загађивања околине опасности због могућности неконтролисаног ширења пожара.

Влајковац Јоргованка, дипл. инж.

Пшенична нематода

Пшенична нематода (*Anguina tritici*) има широку распрострањеност у свету и убраја се у једну од штетнијих нематода. О штетности паразита у нашој земљи има доста података у домаћој литератури. Било је година када су губици условљени овом нематодом, на појединим парцелама износили од 80 до 100 %.

У домаћине ове нематодe спада пшеница и раж, понекад се зарази овас. Јечам и класасте траве су отпорне. Први симптоми напада уочавају се већ код присуства 2 до 3 листића. Нападнуте биљке могу бити слабијег пораста, јер долази до коврцања и увијања лишћа, а касније до различитих деформација стабљике и класа. Заражен клас је краћи и шири од нормалног и дуже задржава зелену боју. Уместо зрна у нападнутом класу образују се гале које су прво зелене боје, а затим постају мрке. У једном класу може да се образује до 70 гала.

Нематода презимљава у стадијуму ларве другог узраста у галама које се у влажној земљи размекшају и из њих излазе ларве које у току јесени заражавају озима, односно у току пролећа јара жита, нарочито када је прохладно и влажно време. Касније, у току пролећа ларва продире у тек образоване класове где се уместо зрна формирају гале нематодe. У повољним условима, ларве у галама могу опстати и до 7 година. Развоју ове нематодe погодује хладно и кишовито време и установљена је веза између количине падавина у период октобар-децембар претходне године и степена заразе у пролеће наредне године. На веће удаљености нематодe се преносе скоро искључиво зараженим семеном, али могу да је разносе и машине за жетву и глодари.

Када је реч о сузбијању можемо рећи да је највежњија и најсигурнија мера сузбијања коришћење здравог семенског материјала. У остале мере сузбијања спадају и избегавање гајења пшенице у монокултури, примена добре агротехнике и сејање толератних сорти. На основу проучавања закључило се да је за успешно сузбијање нематодe довољан и трогодишњи плодоред, чак и на парцелама где је била зараза и до 90 %, наравно под условом да се користи здраво семе. Такође је утврђено да је мањи интензитет заразе када се изводи ранија сетва, јер се ларве ослобађају из гала у време јачих мразева и тада оне значајно пропадају.

Јовица Јуришић, дипл. инж. заштите биља

Вирус жуте патуљавости јечма и пшенице

Болест жуту патуљавост јечма и пшенице проузрокује вирус (BYDV). Овај вирус паразитира на преко 100 биљних врста из породица трава (fam.*Poaceae*), а међу њима су јечам, пшеница, раж, тритикале и сл. Симптоми болести зависе од домаћина, од фазе развоја биљке у којој је наступила инфекција, услова спољне средине и вирулентности соја вируса. Карактеристични симптоми ове болести су заостајање биљке у порасту (патуљавост) и промена боје листова. Јако сличне симптоме могу изазвати и абиотски чиниоци као што су ниста температура, вишак или мањак воде у тлу као и недостатак хранива (сумпора).

Карактеристични симптоми на јечму су застој у порасту, листови добијају златно-жуту боју која се прво јавља на врховима листова ширећи се према основи лиске. Уколико се зараза оствари у јесен, младо лишће уз промену боје постаје дебље, чвршће и стоји усправно, Такве биљке обично не класају или уколико класају ти класови су им стерилни. Болест се обично јавља у оазама на пољу али при јачем нападу читаво поље може бити заражено.

Болест преносе вектори, ваши, које су се претходно храниле на зараженим самониклим биљкама стрних жита или на жараженим травама. Оне прво насељавају усева који су посејани у ранијим роковима сетве као и оне површине на којима је изостао третман семена. Најзначајнији вектори вируса су *Rhopalosiphum padi*, *Rhopalosiphum maidis* и *Sitobion avenae*. Болест се не преноси механички - додиром биљака, али није сигурно да ли се преноси семеном.

Индириктне мере сузбијања су каснија јесења и ранија пролећна сетва као и сузбијање корова који су могући извор заразе.

Директне мере: након ницања усева сваке недеље треба пратити појаву лисних вашију, уколико се укаже потреба потребно је обавити третман препаратима на бази а.м. deltametrina, bifentrina, acetamiprida.

Драгана Урошевић, дипл.инж.заштите биља

Исхрана овнова

Исхрану приплодних овнова треба прилагодити енергетским потребама, протеинима, минералима и витаминима како би се очувало њихово добро здравље, одлична кондиција, живахност, полна активност и висок квалитет сперме. С обзиром на то да се у нашој земљи у великом обиму изводи вештачко осемењавање оваца, веома је значајно да се што боље искористе висококвалитетни овнови. То се може постићи само ако они дају велике количине квалитетне сперме којом би се могао да оплоди што већи број оваца. Без адекватне исхране, међутим, не само да се то не може постићи, већ се ни овнови не могу одржати у доброј приплодној кондицији. Због тога се бар на месец дана пре мркања мора овновима давати додатак концентрата. Смеша од 2 дела (по запремини) овса и 1 дела мекиња може да задовољи потребе овнова у то време.

Уколико се не располаже мекињама добар би био и овас. Ако је ован мршав онда је боље начинити смешу у 5 тежинских делова кукуруза, 10 делова овса, 3 дела пшеничних мекиња и

2 дела ланене сачме (или неког другог беланчевинастог концентрата сличне вредности и особина).

У сезони мркања квалитетним приплодњацима треба давати и такве беланчевинасте концентрате животињског порекла као што су: обрано млеко, јаја и сл. или високовредне крмне смеше. У зависности од квалитета, дневна количина концентрата у оброку приплодних овнова може да износи 0,750-1,000 кг. Ван сезоне мркања приплодни овнови могу да се хране: лети — пашом и додатком концентрата обично до 250 г, зими — квалитетним сеном(1-2,0 кг), сочном храном (силажом око 0,5 кг, а репом око 1 кг) и концентратом (око 250 г).

Дане Хркаловић, дипл. инж. сточарства

KONTAKTIRAJTE
SVOG SAVETODAVCA
I OBJAVITE PONUDU
VAŠIH PROIZVODA!

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Broj objavljenih agroponuda	27
Broj realizovanih agroponuda	10

- Svi poljoprivredni proizvođači koji imaju višak proizvoda za tržište mogu kontaktirati svog poljoprivrednog savetodavca i objaviti besplatnu ponudu svojih proizvoda na sajtu AGROPONUDA <http://www.agroponuda.com>

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA POVRĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 03/12/2018

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Blitva	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	veza	30.00	40.00	30.00
2	Cvekla	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	60.00
3	Celer	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
4	Karfiol	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	150.00	120.00
5	Krompir	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00
6	Krompir	crveni	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00
7	Kupus	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	25.00	30.00	30.00
8	Luk beli	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	500.00	550.00	500.00
9	Luk crni	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00
10	Paškanat	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
11	Pasulj	šareni	srednja	standardno	Domaće	kg	280.00	300.00	300.00
12	Pasulj	beli	srednja	standardno	Domaće	kg	250.00	280.00	260.00
13	Peršun	lišćar	srednja	standardno	Domaće	veza	20.00	30.00	30.00
14	Peršun	korenaš	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
15	Pečurke	šampinjoni	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	220.00	200.00
16	Paradajz	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	100.00	80.00
17	Šargarepa	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	60.00	70.00	70.00
18	Zelena salata	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	komad	35.00	40.00	40.00
19	Praziluk	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	80.00	100.00	90.00
20	Spanać	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	140.00	150.00	150.00

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

IZVEŠTAJ ZA VOĆE - ZELENA PIJACA

Datum prikupljanja podataka: 03/12/2018

Mesto prikupljanja cena: Požarevac

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko nije drugačije naznačeno.

R.br	Proizvod	Tip ili sorta	Veličina	Pakovanje	Poreklo	Jed. mere	Cena (din)		
							min	max	dom
1	Banana	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	110.00	130.00	120.00
2	Jabuka	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	30.00	40.00	30.00
3	Kruška	ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	120.00	150.00	150.00
4	Limun	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	160.00	180.00	160.00
5	Lešnik	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	1100.00	1200.00	1200.00
6	Orah	očišćen	srednja	standardno	Domaće	kg	800.00	900.00	900.00
7	Dunja	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
8	Pomorandža	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	120.00	120.00
9	Mandarina	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	130.00	140.00	140.00
10	Grejpfrut	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00
11	Nar	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	160.00	170.00	160.00
12	Mušmula	sve sorte	srednja	standardno	Domaće	kg	100.00	100.00	100.00
13	Jabuka	Delišes zlatni	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00
14	Jabuka	Delišes ruž.	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00
15	Jabuka	Ajdared	srednja	standardno	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00
16	Šljiva	suva	srednja	standardno	Domaće	kg	350.00	400.00	350.00
17	Smokva	suva	srednja	standardno	Domaće	kg	600.00	650.00	600.00
18	Grožđe	belo ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	160.00	150.00
19	Grožđe	crno ostale	srednja	standardno	Domaće	kg	150.00	160.00	150.00